

SZAKDOLGOZAT

Dr. Skobrák György

2025

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Szent István Campus
Vadgazdálkodási és Természetvédelmi Intézet
vadgazda mérnök alapképzési szak

Vadkárkezelési, vadkárrendezési attitűd vizsgálata
Magyarországon

Belső konzulens: Dr. Márton Mihály Ph.D.

egyetemi docens

Belső konzulens

intézete/tanszéke: Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszék

Külső konzulens: Dr. Bleier Norbert Ph.D.

NAK erdő- és vadgazdálkodási országos
osztályelnök, tájegységi fővadász

Készítette: dr. Skobrák György

Gödöllő

2025

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	4
1.1. Az ember-vad konfliktus mint növekvő agrárgazdasági kihívás	4
1.2. A kutatás célkitűzései és központi kérdései	5
1.3. A kutatási hipotézisek bemutatása.....	5
2. Szakirodalmi és jogi környezet, társadalmi hatás és a NAK szerepvállalása	6
2.1. A magyarországi nagyvadállomány-gazdálkodás helyzete és a vadkárriskó alakulása	6
2.2. A vadkár jogi keretrendszerének kettőssége: A Vtv. és a Ptk. konfliktusa	7
2.3. Jogértelmezési viták a gyakorlatban: A gyepterületek és a belterületi károk esetei	8
2.4. A kármegelőzés és a felelősségmegosztás rendszere	10
2.5. A konfliktuskezelés intézményi előzménye	11
3. Anyag és módszer.....	12
Adatgyűjtés módszerei és forrásai	12
4. Eredmények: A vadkárrendezési attitűdök és a NAK szerepvállalásának elemzése	13
4.1. A gazdálkodói attitűdök és a jogérvényesítési korlátok (H1 verifikálása)	13
4.2. A vadászatra jogosult attitűdök vizsgálata (H2 vizsgálata)	14
4.3. A NAK 2024-es proaktív szolgáltatási portfóliójának hatásvizsgálata (H3 verifikálása).....	15
4.4. Esettanulmányok a NAK tanácsadói gyakorlatából (2024-2025).....	19
5. Megvitatás és következtetések	29
5.1. A kutatási hipotézisek értékelése	29
5.2. A NAK proaktív stratégiájának értékelése	30
5.3. A vadkárkezelést nehezítő rendszerszintű problémák összegzése	31
6. Javaslatok	31
6.1. Szakpolitikai javaslatok a jogi környezet egyértelműsítésére	31
6.2. Intézményi javaslatok az együttműködés javítására	33
7. Jogi nyilatkozat	34
8. Összefoglalás	34
9. Irodalomjegyzék.....	35
10. Ábrajegyzék:	37
11. Köszönetnyilvánítás	39
12. Nyilatkozatok	40

1. Bevezetés

1.1. Az ember-vad konfliktus mint növekvő agrárgazdasági kihívás

Az ember-vad konfliktus (Human-Wildlife Conflict, HWC) globális jelenség, amely negatív hatással van mind az emberi szociális, gazdasági vagy kulturális életre, mind a vadon élő állatok populációira és élőhelyére. A konfliktusok leggyakoribb megjelenési formája a mezőgazdasági terményekben okozott kár, amely globálisan jelentős gazdasági veszteségeket okoz (Schell et al., 2021). A vadkárok Európában is súlyos problémát jelentenek, különösen a vaddisznó (*Sus scrofa*) állományának növekedésével (Schley, L. et al., 2008).

Az ember-vad konfliktus hazai megjelenési formája a mező- és erdőgazdaság és a vadgazdálkodás viszonyrendszerének egyik legneuralgikusabb pontját képezi. A konfliktusok kezelése összetett feladat, amely figyelembe veszi a helyi közösségek attitűdjeit, a gazdasági tényezőket és az ökológiai összefüggéseket is (Nyhus, 2016).

A probléma gyökerét a „párhuzamos földhasználat” adja, ahol a földtulajdonos gazdálkodó és a területen vadgazdálkodást folytató vadászatra jogosult eltérő, gyakran ütköző gazdasági érdekei feszülnek egymásnak. Ezt a latens konfliktust a magyarországi nagyvadállomány elmúlt három évtizedben tapasztalt dinamikus, esetenként robbanásszerű növekedése kritikussá súlyosbította, jelentősen megnövelve a vadkárriskót és annak gazdasági terheit. (Csányi, S., 2024)

A probléma ökológiai hátterét az Országos Vadgazdálkodási Adattár (OVA) adatai segítenek számszerűen bemutatni. Csányi (Csányi, S. 2024) elemzése szerint a gímszarvas becsült hazai állománya az 1995-ös 50 ezer egyedről napjainkra 128 ezerre, a dámszarvasé 16 ezerről 46 ezerre emelkedett, míg a vaddisznó állománya az afrikai sertéspestis (ASP) okozta átmeneti csökkenés ellenére is megduplázódott. Ez a növekedés egyértelműen jelzi azt az ökológiai nyomást, amely a mezőgazdasági területekre nehezedik. A helyzet súlyosságát a szakmapolitikai szereplők – köztük a vadászati érdekképviselők, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (NAK) és a Kormányzat – is felismerték, konszenzusra jutva abban, hogy a növényevő nagyvadállomány Magyarország számos térségében „jelentősen túltartott”.

A konfliktus gazdasági dimenziójára az Agroinform.hu kérdőíves felmérésének adatai is rávilágítanak, amelyek a probléma széleskörűségét és mélységét mutatják. A felmérés szerint a gazdálkodók 86%-a tapasztal vadkárt az általa művelt területeken, 79%-uk pedig szinte minden

évben szembesül a problémával. A termés kiesés mértéke is jelentős: a válaszadók 77%-a 10%-nál nagyobb, míg 15%-uk 50%-ot meghaladó kárról számolt be (Agroinform.hu, 2024). Ezen adatok együttesen egy olyan súlyos agrárgazdasági kihívást vázolnak fel, amely már nem kezelhető pusztán egyedi, helyi szintű vitákként, hanem rendszerszintű megoldásokat igényel. A szemléletváltás szükségességét jelzi az Országos Magyar Vadászati Védegylet (OMVV) egy 2024-es szakmai segédanyaga (OMVV, 2024) is egy „új időszámításról” ír, hangsúlyozva, hogy a vadkárt meg kell fizetni, elismerve ezzel a helyzet tarthatatlanságát és konstruktív megoldási javaslatokat kínál a vadkár megelőzésére és a vadkárrendezésére.

1.2. A kutatás célkitűzései és központi kérdései

A szakdolgozatom elkészítésének célja az volt, hogy a vadkárkezelési és vadkárrendezési attitűdöket vizsgáljam meg a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (NAK) gyakorlatán és NAK-nál vadkárkezelést és vadkárrendezést támogató munkatapasztalataimon tapasztalataim keresztül. A kutatás arra keresi a választ, hogy a konfliktusban érintett főbb szereplők – a gazdálkodók és a vadászatra jogosultak – milyen tipikus magatartásmintákat mutatnak, és a NAK által 2024-ben bevezetett új, proaktív szolgáltatási portfólió milyen hatást gyakorol ezekre az attitűdökre és a konfliktuskezelés dinamikájára. A dolgozat központi kérdése, hogy az intézményi beavatkozás – különösen az edukáció, a tanácsadás és a mediáció – képes-e feloldani a mélyen gyökerező bizalmatlanságot és elősegíteni a felek közötti kiegyensúlyozottabb párbeszédet.

1.3. A kutatási hipotézisek bemutatása

- **Hipotézis 1 (H1):** A gazdálkodói oldalon a jogérvényesítéssel szembeni bizalmatlanság – amely az eljárások vélt bonyolultságából, költségességéből és a korábbi negatív tapasztalatokból fakad – a legfőbb akadálya a vadkárrendezési eljárások széleskörű megindításának.
- **Hipotézis 2 (H2):** A vadászatra jogosultak attitűdje a növekvő jogi és gazdasági nyomás hatására mérsékelten elmozdult a megegyezés keresése felé, de a védekezési költségek megosztásának tisztázatlan jogi háttere továbbra is a konfliktusok egyik fő forrása.

- **Hipotézis 3 (H3):** A NAK által bevezetett edukációs és tájékoztatási szolgáltatások kimutathatóan növelik a gazdálkodók felkészültségét a vadkárkezelési eljárásokban, ezzel hozzájárulva a sikeresebb jogérvényesítéshez és a felek közötti kiegyensúlyozottabb párbeszédhez.

2. Szakirodalmi és jogi környezet, társadalmi hatás és a NAK szerepvállalása

A magyarországi vadkárhelyzet megértéséhez elengedhetetlen a probléma ökológiai, jogi kontextusának felvázolása. Emellett szükséges megismerni a hazai társadalomra gyakorolt hatását és a NAK felmérések eredményeként kialakított szerepvállalását. Ez a fejezet a nagyvadállomány-gazdálkodás jelenlegi állapotát, a vadkár komplex és ellentmondásos jogi szabályozását, a gyakorlatban felmerülő jogértelmezési vitákat, valamint a kármegelőzés és felelősségmegosztás rendszerét vizsgálja.

2.1. A magyarországi nagyvadállomány-gazdálkodás helyzete és a vadkárkockázat alakulása

A vadkárkockázat és a humán-vad konfliktus feszültségét elsősorban a vadászható nagyvadfajok – különösen a gímszarvas, a vaddisznó és az őz – állományának nagysága, valamint a vadgazdálkodási tájegységek szerinti területi eloszlása határozza meg. Az Országos Vadgazdálkodási Adattár (OVA) legfrissebb, 2024/2025-ös vadászati évre vonatkozó adatai (Csányi et al., 2025) szerint a hazai nagyvadállomány nagysága tartósan jelentős szinten áll.

A legfontosabb vadkárkockázatot hordozó fajok 2024. tavaszi becsült állományi adatai alapján megállapítható, hogy a gímszarvas (*Cervus elaphus*) becsült állománya 120 000 és 130 000 egyed között mozog. Az őz (*Capreolus capreolus*) stabilan a legnagyobb állományméretű nagyvadfajnak számít a maga 350 000–380 000 közötti becsült tavaszi állományával. Bár a vaddisznó (*Sus scrofa*) állományára az afrikai sertéspestis (ASP) és a célzott állománycsökkentés jelentősen kihatott, az elejtési számok és az állománybecslés adatainak összevetésével látható, mekkora a bizonytalanság az állománybecslés megbízhatóságával kapcsolatban. Egyes vármegyékben 2-300%-os hasznosítás is történt, mégsem sikerült az állománycsökkentési ambícióknak megfelelően eleget tenni. (Csányi et al., 2025) Bleier és munkatársainak kutatását követő több mint 10 év elteltével is látható, hogy a nagyvadállomány nagysága továbbra is érdemi vadkárkockázatot jelent az agráriumban, különösen a

kapásnövények szempontjából (Bleier et al., 2012).

A statisztikai adatok alátámasztják, hogy a nagyvadfajok állománya az állományszabályozási ajánlások, szakmai törekvések és előírások ellenére is tartósan magas, ami a vadkár mennyiségével is összefüggésbe hozható, így igazolva a témaválasztás aktualitását és a vadkárkezelési attitűdök vizsgálatának szükségességét.

A probléma értelmezéséhez fontos különbséget tenni a vadhatás és a vadkár fogalma között. A vadhatás egy természetes ökológiai jelenség: a vadon élő növényevők táplálkozásukkal, taposásukkal hatást gyakorolnak a környezetükre. Az ökoszisztémák többségében a növényi biomassza kevesebb mint 10%-át fogyasztják el, ami a természetes rendszerek dinamikájának része (Smit, Putman, 2011). **A vadkár ezzel szemben egy emberközpontú, gazdasági kategória, amely akkor keletkezik, amikor a vadhatás emberi tulajdonban, jellemzően mezőgazdasági kultúrákban okoz értékcsökkenést** (Reimoser, 1999). A magyar jogrendszer ezt a kettősséget a vadkár összegének megállapításánál kísérel meg kezelni azzal, hogy a kár 10%-át ún. „természetes önfenntartási értéknek” tekinti a Vtv. 57. § (1) bekezdés b) pontja szerint, amelyet a károsultnak kell viselnie, elismerve ezzel a vad természetes élettevékenységének jogát.

Megjegyzendő, hogy a nemzetközi szakirodalom rámutat arra, hogy a gazdálkodók által észlelt kár mértéke gyakran szubjektív, és nem mindig korrelál a tényleges gazdasági veszteséggel; a konfliktus megítélését erősen befolyásolja a kontroll érzésének hiánya és a korábbi negatív tapasztalatok (Hill, 2002).

2.2. A vadkár jogi keretrendszerének kettőssége: A Vtv. és a Ptk. konfliktusa

A magyar vadkár-szabályozás egyik legfőbb kihívása annak belső ellentmondásossága, amely *a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról* szóló 1996. évi LV. törvény (a továbbiakban: Vtv.) és a *Polgári Törvénykönyvről* szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) eltérő felelősségi rendszereiből fakad. Ez a jogi kettősség a gyakorlatban jelentős bizonytalanságot és számos jogértelmezési vitát eredményez.

A Vtv. szerinti vadkár: A Vtv. 75. § (2) bekezdése szigorú, taxatív (tételes) felsorolással határozza meg, hogy mi minősül vadkárnak. A felelősség csak meghatározott vadfajok

(gímszarvas, dámszarvas, őz, vaddisznó, muflon, mezei nyúl, fácán) által, nevesített mezőgazdasági kultúrákban (szántó, gyümölcsös, szőlő) vagy erdősítésben okozott kárra terjed ki. A felelősség e körben objektív, azaz a vadászatra jogosult felróhatóságától független, azonban a kártérítési kötelezettség csak a 10%-os természetes önfenntartási értéket meghaladó részre, tehát a kár 90%-ára vonatkozik. A vadkár fogalmának meghatározásakor a jogalkotói szándék feltételezhetően a vadászatra jogosultak felelősségének irányult egy jól körülhatárolt körre, a legtipikusabb és legnagyobb volument jelentő kárformákra.

A Ptk. szerinti vadászható állat által okozott kár: A Vtv.-vel szemben a Ptk. 6:563. §-a egy általános, kiegészítő jellegű felelősségi szabályt állapít meg minden olyan kárra, amelyet vadászható állat okoz, de amely nem esik a Vtv. szűk definíciója alá. Ez a szabályozás paradox helyzetet teremt: míg a Vtv. által nevesített „klasszikus” vadkárok esetében a felelősség korlátozott (90%), addig a Vtv. hatálya alól kieső, de a Ptk. alá tartozó egyéb károkért (pl. gyepterületen okozott túraskár) a vadászatra jogosult 100%-os felelősséggel tartozik.

A Ptk. szerinti mentesülés feltételei tovább bonyolítják a helyzetet. A vadászatra jogosult csak akkor mentesül, ha bizonyítja, hogy a kárt „ellenőrzési körén kívül eső elháríthatatlan ok” idézte elő. A jogirodalmi gyakorlat rámutat arra, hogy az „ellenőrzési kör” fogalma a szabadon mozgó, rejtőzködő életmódot folytató vadállomány esetében gyakorlatilag értelmezhetetlen, ami a mentesülést szinte lehetetlenné teszi. A jogalkotó a Vtv. 75/A. §-ának beiktatásával megpróbálta ezt a fogalmat pontosítani, kimondva, hogy ellenőrzési körön kívüli oknak a *„vadászati jog gyakorlásán és a vadgazdálkodási tevékenység folytatásán kívül eső okot”* kell tekinteni, de ez a módosítás a gyakorlatban nem oldotta fel az alapvető értelmezési nehézséget. Ennek eredményeképpen a jogrendszer a kevésbé tipikusnak ítélt károkra egy szigorúbb és nehezebben kimenthető felelősségi alakzatot alkalmaz, ami ellentétesnek tűnik a Vtv. eredeti korlátozó szándékával. Barta előadásában rámutat (Barta, J., n.a.), hogy ez a kettősség gyakran jogértelmezési nehézségekhez vezet.

A fent leírtakat összefoglalva a Ptk. szabályozási elve alapján tehát minden olyan kárért, melyet vadászható állat okozott a Ptk. kártérítési rendszere alapján a vadászatra jogosult felel, amennyiben az nem minősül vadkárnak, és a fent ismertetett szabályok szerinti kimentési joggal a vadászatra jogosult élni nem tud.

2.3. Jogértelmezési viták a gyakorlatban: A gyepterületek és a belterületi károk esetei

A jogi keretrendszer belső ellentmondásai a gyakorlatban konkrét jogértelmezési vitákban csúcsosodnak ki, amelyek közül a gyepterületeken és a belterületeken okozott károk megítélése a legproblematikusabb.

A gyepkár problémája: A Vtv. nem nevesíti a gyepet (rét, legelő) a védett kultúrák között, ami a bírósági gyakorlatban is bizonytalansághoz vezetett. Ezt a helyzetet két, egymásnak ellentmondó bírósági döntés is illusztrálja:

- A Kúria egy eseti döntésében (Gfv.VII.30.222/2016/8.) elutasította a gyepkár vadkárként való elismerését, arra hivatkozva, hogy a Vtv. és a végrehajtási rendeletének felsorolása tételes, nem pedig példálózó. Az indoklás szerint a szabályozás céljával ellentétes lenne, ha egy alapvetően legeltetésre, kaszálásra szánt területen a túraskárt vadkárként ismernék el (Barta, J., 2022).
- Ezzel szemben egy korábbi bírósági ítélet (EBH2013. P.11.) megítélt kártérítést egy gyepként hasznosított területen, azzal az indoklással, hogy az ingatlan az ingatlannyilvántartásban „szántó” művelési ágban szerepelt, amely a Vtv. által szabályozott kategória. A bíróság a szakértői véleményre is támaszkodott, amely szerint a gyepgazdálkodás a mezőgazdasági művelés körébe tartozik. (Barta, J., 2022).

Ez a jogbizonytalanság jelentősen rontja a gyepgazdálkodók jogérvényesítési esélyeit, és a NAK tanácsadói gyakorlatában is visszatérő problémaként jelenik meg, ahogy azt egy zirci gazdálkodó gyep túraskárral kapcsolatos megkeresése is mutatta.

Erdei vadkár: A Vtv. elsősorban az erdősítésekben okozott mennyiségi kárt (csemetepusztulás) ismeri el vadkárként. Problémát jelent azonban a már idősebb állományokban keletkezett minőségi kár (pl. gímszarvas hántása), amelynek érvényesítése bonyolult.

A belterületi károk felelősségi kérdései: Egyre gyakoribb jelenség a vadon élő állatok, különösen a vaddisznó megjelenése és megtelepedése a települések belterületén. Ezek az állatok már nem a vadászterületről „váltak ki” ideiglenesen, hanem tartósan a lakott környezetben élnek, alkalmazkodva az ottani feltételekhez. Emiatt a Ptk. szerinti felelősség megállapítása rendkívül nehézkes, mivel a vadászatra jogosult felelősségének alapfeltétele, a vadászterületről való „kiváltás” ténye nem vagy csak nehézkesen bizonyítható. Ezek az állatok a vadászatra jogosultak vadgazdálkodási tevékenységén kívül esnek, így a kárfelelősség

telepítésének elméleti alapja is hiányzik. A belterületi vadászat/vadelejtés ráadásul szigorú rendőrségi engedélyhez kötött, ami tovább bonyolítja az állományszabályozást. A probléma gyakorlati jelentőségét a NAK-hoz beérkező, belterületi vadkárrel kapcsolatos tájékoztatást kérő megkeresések is alátámasztották.

A zártkertek kapcsán megjegyzendő, hogy a Vtv. vhr. 3. §-a alapján a vadászterület kiterjedésének megállapításánál figyelmen kívül kell hagyni azokat az ingatlanokat, amelyek a termőföldről szóló tv. hatályba lépéséig az ingatlan-nyilvántartásban zártkertnek minősültek. A vadászati hatóság e területet a föld tulajdonosának a kérelmére a vadászterület kiterjedésének a megállapításánál figyelembe vehető földterületnek minősítheti, amennyiben az vadgazdálkodásra alkalmas és az ingatlanon a vadászati tevékenység biztonságos feltételei adottak. Így amennyiben a zártkert vadászterületnek minősül, a kárt okozó vad elejtése a vadászati jogszabályok alapján történhet, a vadászatra jogosult pedig felelősséggel tartozik a Vtv. szerinti vadkárért. Az adott vadászterület határleírásából eldönthető, hogy a érintett terület része-e a vadászterületnek, vagy nem.

2.4. A kármegelőzés és a felelősségmegosztás rendszere

A Vtv. mind a vadászatra jogosultat, mind pedig a földtulajdonost, a föld jogszerű használóját közreműködésre kötelezi a vadkár megelőzése érdekében, azonban a gyakorlatban a közreműködés tartalmának és költségeinek megosztása a konfliktusok egyik leggyakoribb forrása.

- **A földhasználó kötelezettségei (Vtv. 79. §):** A gazdálkodó köteles a vadászatra jogosulttal egyeztetett módon közreműködni a kár elhárításában, haladéktalanul értesíteni a károkozás veszélyéről, szakszerű agrotechnikát alkalmazni, és a tőle elvárható mértékben védeni a területét. Kiemelten fontos kötelezettsége, hogy erdősült terület mellett legalább 5 méter szélességben olyan kultúrát termesszen, amely lehetővé teszi a kiváltó vad észlelését. E kötelezettségek elmulasztása a kárigény csökkenéséhez vagy elvesztéséhez vezethet a károsulti közrehatás elve alapján.
- **A vadászatra jogosult kötelezettségei (Vtv. 78. §):** A vadászatra jogosult köteles teljesíteni a vadgazdálkodási tervben előírt elejtéseket, fokozott vadkárveszély esetén riasztásról gondoskodni, vadkárelhárító berendezéseket (pl. ideiglenes villanypásztor)

elhelyezni, valamint vadkárelhárító vadászatot folytatni. Szükség esetén kezdeményezni a vadászati hatóságnál az idényen kívüli állományszabályozó vadászat engedélyezését a nagyvadállomány vonatkozásában.

Bár vadászati törvény mindkét felet együttműködésre kötelezi, a gyakorlatban a felek gyakran egymásra mutogatnak. Az OMVV által kidolgozott részletes dokumentációs ellenőrzőlista(OMVV, 2024) jól mutatja, hogy a vadgazdálkodói érdekképviselői szerv is kidolgozott egy protokolt protokoll a proaktív együttműködésre, amely a vetési tervek bekérésétől a közös védekezésen át a folyamatos dokumentációig terjed.

A konfliktusok a kutatás eredményei alapján azonban leggyakrabban a költségek megosztásánál robbannak ki. Jogszabály nem rendezi egyértelműen, hogy a védekezés költségeinek viselési aránya hogyan alakuljon – elkerülve feltételezhetően a túlszabályozás esetkörét – , ezzel azonban a nagyobb volumenű, költségesebb védekezési módok – mint a tartós telepítésű kerítések esete – viták és konfliktusok alapjává válnak. A költségviselés vonatkozásában megjegyzendő, hogy az erdei vadkárok megelőzésére szolgáló kerítések esetén *az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról* szóló 2009. évi XXXVII. törvény (Erdőtörvény) 15. § (6) bekezdése rögzíti, hogy „*a vadkárelhárító kerítés létesítése meghaladja a rendes erdőgazdálkodás körét*”, mely alapján alappal várható el, hogy a vadászatra jogosult is kivegye részét a telepítés során az anyagi teherviselésből, ennek mértékéről azonban a jogszabály nem rendelkezik, csupán megerősíti, hogy a rendes gazdálkodás körét meghaladja a kerítés létesítése.

2.5. A konfliktuskezelés intézményi előzménye

A jelenlegi helyzet nem előzmények nélküli. A NAK és a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem jogelődje, a Szent István Egyetem (SZIE) már 2015-ben átfogó kutatást végzett a témában(NAK-SZIE, 2015), amely diagnosztizálta a rendszer alapvető problémáit: a felek közötti kommunikáció hiányát, a vadkárbejelentések alacsony arányát, az elhúzódó és bizonytalan kárrendezési eljárásokat, valamint a szakértői rendszer hiányosságait. A kutatás főbb javaslatai között szerepelt egy egységes, országos vadkárfermelési protokoll kidolgozása – ez meg is történt mind az erdei, mint pedig a mezőgazdasági vadkárfermelési útmutatók vonatkozásában –, a kommunikációt ösztönző platformok létrehozása, valamint a tájékoztatás

és oktatás erősítése. Ezek a javaslatok alapozták meg a NAK későbbi, e dolgozatban is vizsgált proaktív szerepvállalását. Az Agroinform.hu 2024-es felmérése pedig megerősítette, hogy a 2015-ben azonosított problémák – különösen a gazdálkodók bizalmatlansága és a jogérvényesítéstől való vonakodása – közel egy évtizeddel később is fennállnak, ami megerősítette a NAK új stratégiájának időszerűségét és szükségességét.

3. Anyag és módszer

A szakdolgozat elkészítését egy kvalitatív és kvantitatív elemeket ötvöző, ún. vegyes módszertanú kutatás előzte meg, amely alapja a Nemzeti Agrárgazdasági Kamaránál (NAK) 2024-2025-ben, vadkárkezelési szakértői pozícióban végzett munkám során gyűjtött primer és szekunder adatok elemzésén alapult. A kutatási megközelítés célja, hogy a jogi-intézményi keretek elemzését empirikus adatokkal és a gyakorlatból származó esettanulmányokkal támassza alá, így nyújtva komplex képet a vizsgált jelenségről.

Adatgyűjtés módszerei és forrásai

- **Primer források:**

- **Dokumentumkezelés, esettanulmányok elemzése:** A kutatás alapját képezik a NAK-hoz beérkezett, anonimizált vadkárügyek, valamint a munkám során vezetett, nem teljes körű, de a mélyebb szakmai tanácsadást igénylő eseteket tartalmazó nyilvántartások (2024 júliusa óta 40, 2025-ben 47 rögzített eset) kvalitatív és kvantitatív feldolgozása. A NAK tevékenységének ellátásához szükséges belső dokumentáció elkészítése mellett a gazdálkodók tájékoztatása céljából cikkeket, prezentációkat, kiadványtervezetet is készítettem.
- **Szakértői tapasztalatok összegzése:** A dolgozat elkészítése során beépíttem a NAK központi vadkárkezelési szakértőjeként szerzett személyes tapasztalataimat, amelyeket szakmai egyeztetéseken, gazdafórumokon tartott előadásokon és a napi tanácsadási munka során szereztem.

- **Szekunder források:**

- **Jogi szakirodalom:** A téma jogi hátterének feldolgozásához a releváns jogi

szakirodalom, különös tekintettel Barta Judit 2022-es, „*A vadkár, a vadászható állat által okozott kár és a vadgazdálkodás összefüggései nemzetközi kitekintéssel*” című kötetére, amely mélyreható elemzést nyújt a magyar és a nemzetközi szabályozásról.

- **Jogszabályok:** A vadgazdálkodásra vonatkozó ágazati törvények és rendeletek, elsősorban a Vtv., a Vtv. végrehajtási rendelete és a Ptk. releváns szakaszainak elemzése.
- **Nyilvános felmérések és szakmai anyagok:** Az Agroinform.hu 2024-es online felmérésének adatai, a NAK által közzétett – jellemzően általam írt–, szakcikkek a 2015-ös NAK-SZIE kutatás eredményei, valamint a vadászati érdekképviseletek (pl. OMVV) által publikált állásfoglalások és ajánlások.

Az adatfeldolgozás során a kvantitatív adatok (pl. felmérések statisztikai, esetszámok) leíró statisztikai módszerekkel kerültek elemzésre, míg a kvalitatív adatok (jogi szövegek, esettanulmányok, belső feljegyzések) tartomelemzés tárgyát képezték a kutatási hipotézisek igazolása vagy cáfolata érdekében.

4. Eredmények: A vadkárrendezési attitűdök és a NAK szerepvállalásának elemzése

Ez a fejezet a kutatás empirikus eredményeit mutatja be, szisztematikusan elemezve a rendelkezésre álló adatokat a kutatási hipotézisek mentén. Az elemzés feltárja a gazdálkodók és a vadászatra jogosultak attitűdjeit, majd részletesen vizsgálja a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara 2024-ben bevezetett proaktív stratégiájának hatásait a gyakorlatból vett esettanulmányokon keresztül.

4.1. A gazdálkodói attitűdök és a jogérvényesítési korlátok (H1 verifikálása)

Az első hipotézis (H1) azt állítja, hogy a gazdálkodói oldalon a jogérvényesítéssel szembeni bizalmatlanság a legfőbb akadálya a vadkárrendezési eljárások széleskörű megindításának. Ezt a hipotézist az Agroinform.hu 2024 augusztusában végzett kérdőíves felmérésének adatai egyértelműen és erőteljesen alátámasztják. Bár szükséges megjegyezni, hogy a felmérés nem volt reprezentatív.

A felmérés legfontosabb megállapítása, hogy a válaszadó gazdálkodók több mint fele, **54%-a, nem kezdeményezte a vadkár rendezését**, annak ellenére, hogy 86%-uk tapasztalt kárt. A nem kezdeményezés fő okaként a **jogérvényesítés bonyolultságát és a korábbi rossz tapasztalatokat** jelölték meg. Ez a magas arány közvetlen bizonyíték a jogrendszerrel és a kárrendezési eljárásokkal szembeni mélyen gyökerező bizalmatlanságra és pesszimizmusra.

A bizalmatlanság jelenlétét tovább erősítik azok az adatok, amelyek a kárrendezést megkísérlő gazdálkodók tapasztalatairól szólnak. A kezdeményezett eljárások **35%-a teljesen eredménytelenül zárult**, a gazdálkodók **42%-a pedig csak részleges kompenzációt kapott**. Ezek a számok azt jelzik, hogy a kárigény bejelentése még nem garancia a sikeres kártérítésre; az eljárás kimenetele rendkívül bizonytalan, és a gazdálkodó számára jelentős idő-, energia- és pénzügyi kockázatot hordoz. A gazdálkodók jelentős részének racionális döntésnek tűnhet a kár elviselése a bizonytalan kimenetelű, költséges és sokszor konfliktusos eljárás megindítása helyett. Mindezek alapján az első hipotézis (H1) igazoltnak tekinthető. Bár kétségtelenül célszerű lenne a 2015-ös nagy léptékű, mintegy 200 válaszadóra kiterjedő NAK-SZIE kérdőíves felmérés megismétlése. Ezt az Agrárkamara 2026 tavaszára tervezi.

4.2. A vadászatra jogosulti attitűdök vizsgálata (H2 vizsgálata)

A második hipotézis (H2) a vadászatra jogosultak attitűdjének mérsékelt elmozdulását feltételezi a megegyezés irányába, miközben a védekezési költségek megosztása továbbra is központi konfliktusforrás marad.

A tartós telepítésű kerítések szabályozása körüli konfliktus: A tartós telepítésű kerítések létesítéséhez a Vtv. 29/A. § (5) bekezdés a) pontja alapján a vadászatra jogosult hozzájárulása szükséges. A NAK következetesen nem ért egyet ezen, 2017 óta fennálló szabályozással, és ennek a lehetőségekhez mérten hangot is ad. A vizsgált ügyek is validálták azt a helyzetet, hogy a vadászatra jogosultak bizonyos helyzetekben visszaélhetnek pozíciójukkal, érdemi kockázat nélkül megtagadhatják a tartós telepítésű kerítés létesítésének vagy fennmaradásának engedélyezését. A vadászatra jogosult a hozzájárulást rövid távú következmények nélkül megtagadhatja, még akkor is, ha ez előreláthatóan nagyobb vadkárhoz vezet, amelyért később felelnie kell. Ez a strukturális előny fenntartására irányuló törekvés, és azt mutatja, hogy bár a vadászatra jogosultak hajlandóak lehetnek egyedi esetekben a megegyezésre, a rendszerszintű

erőviszonyokat meghatározó szabályok megváltoztatásában nem érdekeltek.

A tartós telepítésű kerítésekkel kapcsolatos megkeresések alátámasztották a H2 hipotézis kettősségét: miközben a növekvő ökológiai felelősség, ember-vad konfliktusok, gazdasági nyomás (többek között a magas vadkárok) és a társadalmi elvárások hatására a vadászati oldal retorikája elmozdult a kompromisszumkeresés felé, a gyakorlat síkját vizsgálva a strukturális előnyök és a pénzügyi felelősséget minimalizáló pozíciók feladásával szemben jelentős ellenállás mutatkozik.

4.3. A NAK 2024-es proaktív szolgáltatási portfóliójának hatásvizsgálata (H3 verifikálása)

A harmadik hipotézis (H3) szerint a NAK által bevezetett új szolgáltatások növelik a gazdálkodók felkészültségét és hozzájárulnak a kiegyensúlyozottabb párbeszédhez. A 2024-ben elindított, többszintű, proaktív szolgáltatási portfólió elemei és eddigi eredményei ezt a hipotézist támasztják alá.

A NAK háromszintű tájékoztatási és tanácsadási rendszere: A NAK egy lépcsőzetes rendszert épített ki, amely a gazdálkodói igényekhez igazodik:

1. **Első szint:** Több mint 650 főből álló, országos lefedettségű falugazdász-hálózat nyújt alapvető tájékoztatást a kármegelőzési és kárrendezési eljárásokról. Ezen szint különösen fontos az idősödő, online térben nem járatos gazdálkodók segítségére.
2. **Második szint:** Vármegyénként kijelölt, mélyebb jogi és eljárásrendi ismeretekkel rendelkező falugazdász specialisták segítik a bonyolultabb ügyeket.
3. **Harmadik szint:** A NAK központi vadkárkezelési szakértőjeként adok választ a legkomplexebb, ágazati szakkérdéseket, bírósági gyakorlat ismeretét is igénylő megkeresésekre.

Aktív tájékoztatás és edukáció: A stratégia kulcseleme a gazdálkodók proaktív informálása.

- **Vadkárkalauz:** A NAK 2024 áprilisában online és 50 000 nyomtatott példányban is megjelentette a „Vadkárkalauz” című kiadványt, amely közérthetően foglalja össze a témában a legfontosabb tudnivalókat. A kiadvány pozitív visszajelzéseket kapott nemcsak a gazdálkodóktól, hanem többek között a szaktárcától, társágzatok képviselőitől, a

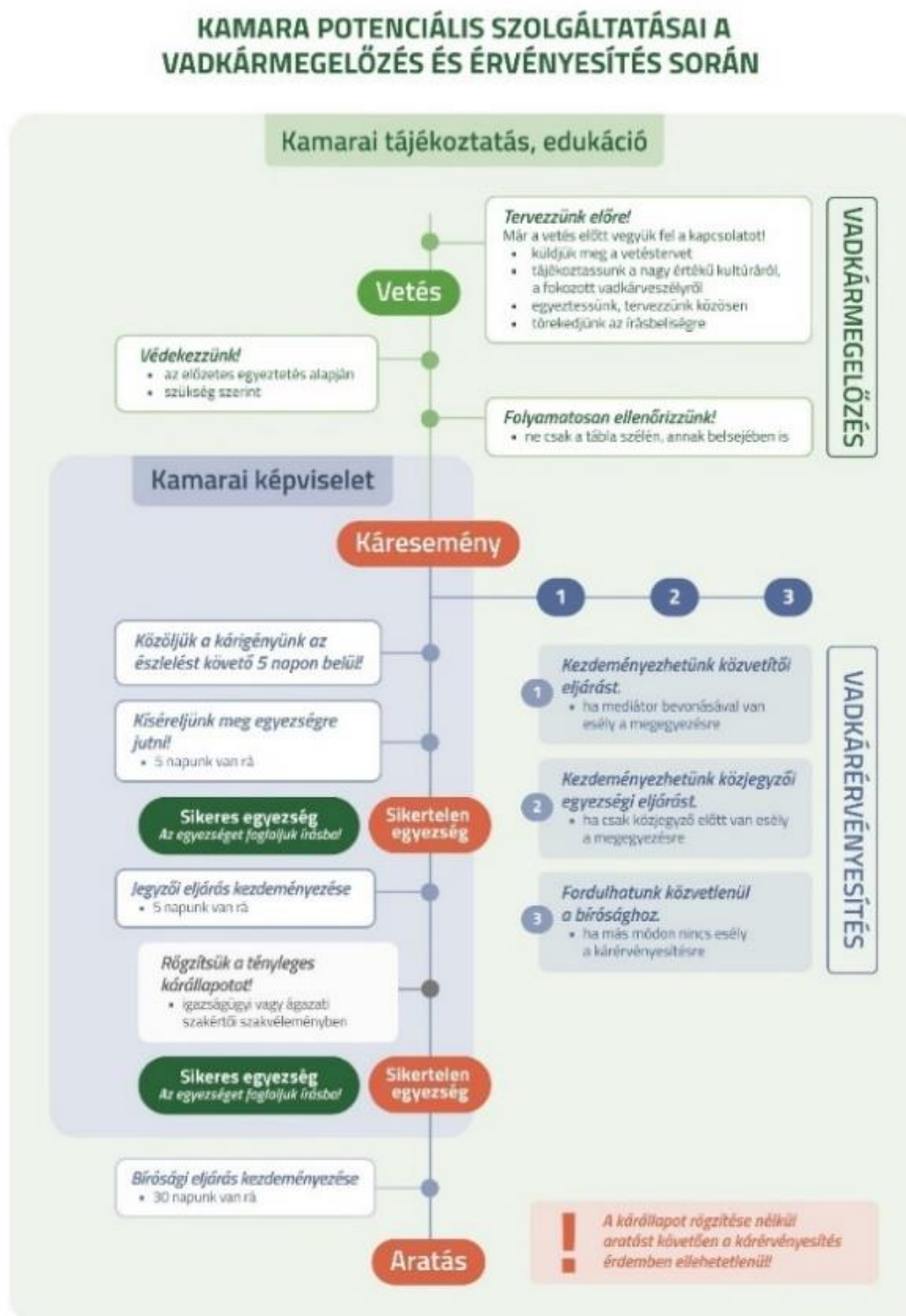
vadászatra jogosultak szakszemélyzetétől is, jelezve annak hiánypótló jellegét. A kiadvány „jól fogy” több vármegyében már elfogyott. A kiadvány egyik célja az volt, hogy a NAK elérhesse azon tagjait is, akik korukból vagy jártasságukból adódóan nem tájékozódnak az online térben, de mint aktív gazdálkodóknak szükségük van a legfontosabb információkra.

1. ábra: „Vadkárkalauz” című kiadvány borítóképe (Forrás: NAK, 2024)

- **Képzések, tájékoztatás:** A NAK 2024 során több – beszámolóköteles – képzést is tartott a falugazdász-hálózat számára, amelyeken összesen több mint 650 fő vett részt. A képzések a vadkárkezelés általános tudnivalóitól a felelősségi kérdéseken át az irányadó bírósági gyakorlatig terjedtek. A tudásszint visszamérése alapján az oktatás jelentősen növelte a hálózat felkészültségét, ami a gazdálkodóknak nyújtott napi szintű tanácsadás minőségében is megmutatkozik. E mellett a NAK havonta megjelenő hírlevelében, a horizontális témák között rendszeresen jelenik meg vadgazdálkodással vadkárkezeléssel kapcsolatos tájékoztatás. A Kamara havi, kéthavi rendszerességgel tart gazdafórumokat azon vármegyékben, ahol a téma iránt lokális érdeklődés mutatkozik.

2. ábra: Vadkárkezelést segítő NAK tájékoztató tábla (Forrás: Saját ábra, 2024)

3. ábra: Tájékoztatást elősegítő NAK rollup (Forrás: NAK, 2024)

- **Kísérleti mediációs szolgáltatás:** A NAK négy vármegyében (Szabolcs-Szatmár-Bereg, Nógrád, Győr-Moson-Sopron, Tolna) kísérleti jelleggel külső partnerrel mediátori szolgáltatást indított, amelynek célja a peren kívüli megegyezések elősegítése. Bár a szolgáltatás iránti kezdeti érdeklődés mérsékelt (8 megkeresés, amelyből 4 ügy volt szakmailag befogadható), a kezdeményezés újszerűsége és a konstruktív vitarendezésre való törekvése önmagában is elismerendő. Kiemelendő emellett egy Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyei falugazdász aktivitása, proaktív közreműködésének köszönhetően számos ügyben sikerült a feleknek megegyezésre jutnia mind a vadkár megelőzési teendők, mind pedig a már bekövetkezett vadkár rendezésében.

A bevezetett szolgáltatások – az edukáció, a többszintű tanácsadás és a mediáció – együttesen igazolták a H3 hipotézist. A bevezetett szolgáltatások növelték a gazdálkodók informáltságát

és jogérvényesítési képességét, miközben új csatornák nyílnak a konstruktív párbeszéd számára, ezzel hozzájárulva a konfliktusok békés rendezésének esélyéhez. Ezt a falugazdászok körében végzett felmérés és a gazdafórumokon érkezett visszajelzések is megerősítették.

4.4. Esettanulmányok a NAK tanácsadói gyakorlatából (2024-2025)

A NAK tanácsadói gyakorlatából származó, anonimizált esetek konkrét példákon keresztül világítják meg a vadkárkonfliktusok tipikus dinamikáját, a buktatókat és a sikeres megoldáshoz vezető tényezőket.

1. Esettanulmány: Többbe kerülne a leves, mint a hús, avagy sikeres együttműködés gyümölcsösben (Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye)

Egy Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyei gazdálkodó jelentett szarvas által okozott kárt egy 4 hektáros gyümölcsösben a NAK részére. A kár összege a termésben 50.000 Ft, a megrongált kerítésben pedig további 100.000 Ft volt. A gazdálkodó eleget tett kármegelőzési kötelezettségeinek, például a terület be volt kerítve, és haladéktalanul értesítette a vadászatra jogosultat. A NAK közreműködésének köszönhetően (kár szakszerű felmérése, dokumentálása és bejelentése) a helyi vadásztársaság a megkeresésre konstruktívan reagált, „együttműködő” magatartást tanúsított. A NAK helyi falugazdászának közreműködésével a felek gyorsan megegyeztek: a vadásztársaság megtérítette a teljes kárt és helyreállította a kerítést, így az ügy peren és hatósági eljáráson kívül, sikeresen lezárult, az egyezségi eljárás során a NAK által rendelkezésre bocsájtott formanyomtatványok kerültek felhasználásra, mely hozzájárult az eljárás sikerességéhez. Ez az eset példázza, hogy amennyiben mindkét fél betartja a jogszabályi kötelezettségeit és nyitott a párbeszédre, a konfliktus gyorsan és méltányosan rendezhető. Az eset olyan szempontból is érdeklődésre tarthat számot, hogy egyes vadásztársaságok az ilyen kis mértékű követeléseket, idősebb gazdálkodókat, releváns tudással nem, rendelkező szereplőket megpróbálják figyelmen kívül hagyni. Ezek az ügyek gyakran a látencia mocsarába süllyednek, mivel többbe kerül a leves, mint a hús, az igényérvényesítés költségei magasabbak, mint a keletkezett kár, ezért a gazdálkodók sokszor nem szívesen állnak bele az igényérvényesítésbe. Jelen ügyben a falugazdász közreműködése és a szaktudás biztosítása együttműködésre sarkalta a vadászatra jogosultat.

4. ábra: Gyümölcsös hántáskár (Forrás: Saját fotó, 2024)

2. Esettanulmány: A megelőzési kötelezettségek kölcsönös elmulasztása (Nógrád vármegye)

Egy Nógrád vármegyei gazdálkodó kukorica termesztése során jelentős vadkárt szenvedett el. A NAK-hoz fordulva tájékoztatást kért a keresetlevél benyújtásához, mivel a jegyző előtti előzetes vadkár-felmérésre irányuló eljárás eredménytelenül zárult. Az eset beható vizsgálata során kiderült, hogy a gazdálkodó elmulasztotta a védekezés egyik alapvető formáját, nem telepített villanypásztort a terület köré, annak ellenére, hogy azt a vadászatra jogosult biztosította a gazdálkodó számára és megegyeztek abban, hogy az eszközt a föld tulajdonosa fogja kihelyezni. Ezzel párhuzamosan a vadászatra jogosult kötelezettségeinek teljesítése is „hiányos” volt, együttműködési készségüket pedig „problémásnak” minősítették. A kár mértékéről sem tudtak megegyezni. A NAK vadkárszakértője a kárt szakszerűen felmérte, azonban a szakértő által becsült 1,7 millió forintos kárral szemben a vadásztársaság csupán 600 000 forintot talált jutányos ajánlatnak, a föld tulajdonosa 1,2 millió forint kártérítéssel megelégedett volna. Később a felek kérésére a NAK mediátori szerepkörben lépett fel, a

vadászatra jogosult a személyes egyeztetés alkalmával egyezségi hajlamot mutatott, de a megállapodást rögzítő dokumentumot már nem kívánta aláírni. Ez az eset a konfliktus eszkalálódásának tipikus mintázatát mutatja: a megelőzési kötelezettségek kölcsönös elmulasztása, a kommunikáció hiánya és a bizalmatlanság az egyezségi eljárás sikertelenségéhez, végül pedig költséges és elhúzódó bírósági perhez vezetett. Az ügy jelenleg bírósági ügyszakban van, az ágazati szakértő díját és a perköltséget is hozzászámítva a vadászatra jogosult várható kártérítési kötelezettsége 2 millió forint felett lesz, az eljáró szakértő a kárt szakszerűen mérte fel, így a föld tulajdonosa alappal bízhat abban, hogy ügyét jó eséllyel meg tudja majd nyerni – figyelembe véve, az irányadó joggyakorlatban felmerülő, mulasztásonkénti 10-20%-os bírósági maraszatalást és kármegosztást is.

3. Esettanulmány: Védett faj által okozott kár és hatósági tehetetlenség (Vas vármegye)

Egy Vas vármegyei gazdálkodó napraforgótáblájában a védett státuszú vetési varjú okozott jelentős kárt. Mivel a károkozó védett és nem vadászható faj, a gazdálkodó nem a vadászatra jogosulttal, hanem az illetékes hatóságokkal – a nemzeti park igazgatóságával és a kormányhivatallal – vette fel a kapcsolatot. A bejelentés ellenére azonban semmilyen érdemi intézkedés nem történt a kár megelőzésére vagy enyhítésére. Ez az eset rávilágít a vadkárproblematika egy speciális szegmensére, ahol a konfliktus nem a gazdálkodó és a vadász, hanem a gazdálkodó és az állami természetvédelem között áll fenn. A hatályos jogszabályok (*a természet védelméről* szóló 1996. évi LIII. törvény és *a védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről* szóló 13/2001. (V. 9.) KöM rendelet) alapján az állam csak szűk körben, a hatóság bizonyítható mulasztása esetén köteles kártalanítást fizetni, így a gazdálkodók az ilyen esetekben gyakran jogorvoslat és érdemi anyagi kártalanítás nélkül maradnak.

5. ábra: Vetési varjú által okozott kár (Forrás: Saját fotó, 2024)

4. Esettanulmány: A kerítés-vita mint hatalmi eszköz (Vas vármegye)

Egy Vas vármegyei gazdálkodó tartós telepítésű kerítést szeretett volna létesíteni a terményei védelmében. A helyi vadásztársaság a Vtv. által biztosított jogával élve a hozzájárulását ahhoz a feltételhez kötötte, hogy a gazdálkodó cserébe mondjon le minden jövőbeli vadkárigényéről. Ez az eset jól példázza, hogyan válhat a kerítésengedélyezés a vadászatra jogosult kezében egyfajta hatalmi eszközzé, amellyel a gazdálkodót számára kedvezőtlen megállapodásba kényszerítheti. Álláspontom szerint ez a gyakorlat sérti a felek közötti egyensúlyt, és a jogalkotónak célszerű lenne felülvizsgálnia a szabályozást, hogy a hozzájárulás ne a vadászatra jogosult diszkrecionális döntése, hanem a vadászati hatóság objektív mérlegelésének tárgya legyen.

Egyebekben szubjektív jogértelmezésem alapján az adott ügyben tett nyilatkozat tartalmilag

hozzájárulásnak volt tekinthető, még akkor is, ha részben érvénytelen. A gazdálkodó jelenleg várja a vadászati hatóság jogértelmezését és döntését a tartós telepítésű kerítés engedélyezési ügyében.

5. Esettanulmány: A „kerítésbe gabalyodott vadásztársaság” (Vas vármegye)

Vas vármegyében egy vadászatra jogosult meglehetősen szorongatott helyzetben van, ugyanis a gazdálkodási területén a nem erdő művelési ágú földterületek közel 70%-a tartós telepítésű kerítésekkel van körbe véve.

Ennek oka, hogy a földtulajdonosok hiába kérték – elsősorban a jelentős mértékű gímszarvas és az utóbbi években gyarapodásnak induló muflonállomány miatt– a vadászatra jogosult hatékony állomány szabályozását, a vadászatra jogosult nem kívánt élni a nagyvadállomány csökkentésének lehetőségével.

A gazdálkodók ultima ratio megoldásként, a NIMBY attitűdöt követve elkezdtek a problémát okozó vadfajokat saját földterületeikről kizárni, így évről évre nőtt az engedéllyel rendelkező, vagy nem rendelkező kerítések száma, a ki nem zárt területeken pedig koncentrált a vadkár. Ez a spirálszerű, nem kívánatos és mindkét ágazat számára hátrányos gyakorlat meglehetősen szélsőségekhez vezetett. A kerítések a vadászatra jogosult részéről jelentősen hátráltatják az üzemszerű vadgazdálkodást, növelik az ellenőrzési és karbantartási teendőket, rontják a vadászati élményt, növelik a vadban okozott károkat és a nem természetes úton bekövetkező elhullást, rontják az élőhelyeket. A földek használója részéről, bár a kerítések a legköltségesebb védekezési módok közé tartoznak, bizonyos gazdálkodók számításai szerint 3-4 éven belül megtérülő beruházássá váltak, ugyanis a kerítésekkel körül nem vett területeken a koncentrált vadkár mértéke szélsőséges esetekben eléri a 70-100%-ot is, anyagi értéke a több millió forintot.

2024-ben jelentősen megváltoztak a tartós telepítésű kerítésekre irányadó törvényi és végrehajtási rendeleti szabályok – erről és a földtulajdonosok teendőiről a NAK is rendszeres tájékoztatást adott, gyakorlati szempontokkal segítve a gazdálkodókat –. A törvénymódosítás hatályba lépése előtt 5 évnél régebben engedélyezett, vagy érvényes engedéllyel nem rendelkező tartós telepítésű kerítések fennmaradását a Vtv. 114. §-ában foglaltak alapján 2024. december 21. napjáig kellett a vadászati hatóságnál kezdeményezni.

A megváltozó szabályozási környezetre reagálva a vadászatra jogosult írásban tájékoztatta a

földtulajdonosi közösséget, vállalta, hogy a meglévő kerítésekre megadja a fennmaradási hozzájárulást, de egyúttal kezdeményezte a kerítések számának jövőbeni csökkentését, vállalva az ezzel járó fokozott vadkármegelőzési teendőket.

A földtulajdonosok és a vadászatra jogosultak közötti, egyes gazdálkodókon túlmutató vármegyei szintű feszültséget érzékelve a NAK szakmai fórumot rendezett 2025. márciusában Sárváron a vadászatra jogosultak, tájegységi fővadászok, vadászati hatóság, közútkezelő képviselőinek és hatósági ügyintézőinek bevonásával, ahol több mint 100 vendég részére tartottam előadást a hatályos jogszabályokról, és kíséreltem meg az évek óta fennálló és egyre elnehezedő konfliktusok konstruktív feloldását. A gazdafórum folyamánként folyamatosan érkeznek a NAK-hoz a szakmai megkeresések.

A Vtv.-ben foglalt türelmi időszak után a vadászati hatóság aktívan elkezdte felmérni az engedéllyel nem rendelkező kerítéseket, felszólítva a gazdálkodókat jogi státuszuk rendezésére vagy a kerítés felszámolására. Bár a megnevezni nem kívánt vadászatra jogosult kezdetben vállalta a fennálló kerítések fennmaradásához történő hozzájárulás megadását, később elzárkózott tőle, hatósági megkeresésre elutasította a hozzájárulásokat, bizonyos esetekben olyan kerítések vonatkozásában is, ahol a gazdálkodó a vadászatra jogosult korábbi írásbeli hozzájárulása okán kezdte meg a földtulajdonos a kerítések kivitelezését – megjegyezve, hogy a földtulajdonos is mulasztott, a hatósági jóváhagyást be nem várva kezdte meg a kivitelezést.

Álláspontom szerint Vtv. és a végrehajtási rendeletében jelenleg érvényben lévő szabályozás alapján aggályos, hogy nincs olyan helyzet, és indokoltság, mely alapján a vadászatra jogosult köteles lenne a tartós telepítésű kerítés fennmaradásához, létesítéséhez hozzájárulni. A kerítés létesítéséhez történő hozzájárulás kizárólagosan a felek közötti együttműködésen és kompromisszumkésztségen múlik, amivel megfelelő körülmények között nem lenne probléma, de köztudomású, hogy az ország bizonyos részein olyan mértékű a vadkár, mely ellen az egyetlen érdemi védekezési lehetőség a föld használója részéről nagyvadállomány totális kizárását megkísérlő tartós telepítésű kerítés.

Az adott ügy is rávilágított arra, hogy a vadászatra jogosult mindennemű rövidtávú következmény nélkül megtagadhatja a kerítések telepítéséhez történő hozzájárulást – bár a jövőben feltételezhetően bekövetkező nagyobb volumenű vadkárrol tudomással kell bírnia –. A probléma, hogy bár a kerítések számának csökkentése mindkét ágazat részéről elfogadható szakmapolitikai cél, de a tartós telepítésű kerítések lebontásával lokálisan olyan mértékű

vadkárok keletkezhetnek, melyek adott esetben akár fizetéképtelenné is tehetik a vadászatra jogosultakat. Egyrészt az sem kívánatos, hogy a gazdálkodók tudatos tevékenysége dugába dőljön, másrészt pedig a vadászatra jogosultak anyagi ellehetetlenítése sem cél a vadkárigények kapcsán.

Itt szükséges megjegyezni, hogy egy-egy kerítés beruházási költsége 4-8 millió forintot is elérheti – 3.000-6.000 Ft/folyóméter költséggel számolva – az alkalmazott technológia és az egybekerített terület nagyságához mérten, a másik oldalon pedig a bekerítettlen területeken kirívó esetekben 6-17 millió forint vadkár keletkezett. Hozzá kell tenni, hogy a nagymértékű vadkárigények érvényesítése hosszadalmas, költséges, időbeli és anyagi kitettséggel jár.

Jelenleg Vas vármegyében a NAK aktív közreműködése mellett is minden kompromisszumos megoldás – a feszített gazdasági és a nagy vadlétszám miatt bekövetkező vadkárok mellett – csak „fogcsikorgatás” árán, a legnagyobb erőfeszítések és a NAK vadkárkezelési szakértője által biztosított alapos jogi körültekintés mellett tud létrejönni.

6. Esettanulmány: Sikeres példák a falugazdász közreműködésének igazolására (Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye):

A NAK háromszintű tanácsadási rendszerének működését és a gazdálkodói attitűdök összetettségét kiválóan szemlélteti egy Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében tevékenykedő falugazdász által kezelt ügyek sorozata. A falugazdással folytatott konzultációm során kirajzolódott egy olyan összetett problémahalmaz, amely rávilágít a helyi szintű konfliktuskezelés nehézségeire és a gazdálkodók eltérő hozzáállására.

Az egyik ügyben egy tapasztalatlan, korábbi években a vadkárral nem foglalkozó gazdálkodó kért segítséget 7 hektár kukoricájában keletkezett jelentős, vaddisznó által okozott kár miatt. A gazdálkodó még a területileg illetékes vadászatra jogosultat sem ismerte. A falugazdász segítségével sikerült azonosítani a vadászatra jogosultat és felvenni vele a kapcsolatot. A gazdálkodó azonban – a falugazdász javaslata ellenére – a kezdeti szakaszban ódzkodott az írásbeli bejelentéstől, bízva a szóbeli megegyezésben. Ez az attitűd jól mutatja a gazdálkodók egy részének félelmét a formális eljárásoktól és a konfliktusoktól, ami gyakran az igény sikeres jogi érvényesítésének elvesztéséhez vezet. Az ügyben a vizsgált évben a vadászatra jogosult kihasználta a gazdálkodó jogi járatlanságát, és az írásbeli bejelentés hiánya miatt végső soron a gazdálkodó elveszítette a sikeres igényérvényesítés lehetőségét. A 2025-ös évben a falugazdász

közreműködésével a gazdálkodó kiemelt figyelmet fordít vadkármegelőzési kötelezettségei teljesítésére, a dokumentált kommunikációra.

Egy másik, ugyanazon falugazdász által kezelt esetben a gazdálkodó már sokkal határozottabb volt. A vadásztársaság egyoldalúan egy olyan megállapodást akart aláírni vele, amelyben a gazda egy villanypásztor telepítésének fejében lemondott volna a jövőbeli vadkárigényéről. A falugazdász – javaslatomra – felhívta a gazdálkodó figyelmét a javaslat jogi aggályaira, ugyanis egy ilyen általános-megállapodás sérti a teljes kártérítéshez való jogát. A NAK szakmai álláspontja szerint a védekezési eszközök biztosítása a vadászatra jogosult törvényi kötelezettsége, nem pedig a kártérítés kiváltásának eszköze. Ezek az esetek rávilágítanak a vadászatra jogosultak azon attitűdjére, amely a gazdálkodók jogi tájékozatlanságát kihasználva próbálják minimalizálni a saját felelősségüket.

Pozitív példát is említve: egy esetben egy erdősítéssel gyakorlatilag körülvevett mezőgazdasági területen a 2024-es gazdálkodási évben szinte 100%-os vadkár keletkezett. A NAK falugazdászának problémamegoldás-centrikus kommunikációs képességét felhasználva – javaslatomra – javaslat került megfogalmazásra a gazdálkodó részére, hogy a 8 hektáros területet adja haszonbérbe a vadászatra jogosult részére vadföld céljából. A megállapodásra rövid egyeztetés után mind a földtulajdonos, mind a vadászatra jogosult nyitott volt, és meg tudtak állapodni egy olyan haszonbérleti díjban, melyet mindkét fél elfogadott, a vadkár-kérdés így alternatív, de a vadállomány számára kedvező megoldással megoldódott.

7. Esettanulmány: A gyepek-dilemma (Veszprém vármegye):

Egy zirci gazdálkodó jelentős, vaddisznótúrásból eredő kárt jelzett a gyepterületén, ami a kaszálást és a terület gépi művelését lehetetlenné tette. A NAK-hoz fordult tanácsért, hogy érvényesítheti-e kárigényét. A szakmai válasz rávilágított a jogi hézagra: mivel a Vtv. a gyepeket nem sorolja a védett kultúrák közé, a kár nem minősül vadkárnak. A gazdálkodó a Ptk. alapján próbálhatja érvényesíteni igényét, de a bírósági gyakorlat rendkívül bizonytalan, ahogy azt Barta (Barta, J., 2022) is elemzi. Az eset tökéletesen példázza, hogyan kerülnek a gazdálkodók jogi vákuumba egy egyértelműen létező és jelentős kár ellenére, arról nem beszélve, hogy a gazdálkodó, ha a vis maior jogintézményével nem tud élni, akkor még az Európai Unió Közös Agrárpolitikájából származó agrártámogatástól is elesik.

8. Esettanulmány: A kerítés-vita és a költségek (Jász-Nagykun-Szolnok vármegye):

Egy agrárvállalkozás erdőtelepítésének védelmére kért anyagi hozzájárulást a vadászatra jogosulttól kerítés építéséhez. A jogosult az anyagi hozzájárulástól elzárkózott. A NAK szakmai levele kiemelte, hogy a Vtv. szelleméből és a közös kármegelőzési kötelezettségből levezethető, hogy a jogosulttól elvárható a hozzájárulás, mivel a kerítés őt is tehermentesíti a jövőbeli kártérítési kötelezettségek alól. A vadászatra jogosult nem kíván anyagilag hozzájárulni a kerítés létesítéséhez, a vállalkozás fontolja igényét polgári peres úton érvényesíteni. Az eset jól mutatja, hogy a kerítés nem csupán műszaki, hanem érdek- és attitűdalapú konfliktusok forrása, ahol a költségek megosztása is lehet a megegyezés akadálya.

9. Esettanulmány: Belterületi konfliktus és kompromisszum (Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye):

Egy borsodi település belterületén fekvő, de mezőgazdasági művelés alatt álló földterületen okozott jelentős túráskárt vaddisznó. A vadásztársaság kezdetben a lakott terület közelségére (200m) hivatkozva elzárkózott a felelősségvállalás alól, arra hivatkozva, hogy ott nem folytathat vadgazdálkodási tevékenységet, és a belterület nem része a vadászatra jogosult által kezelt területnek. A NAK-kal és a felekkel folytatott egyeztetések után azonban kompromisszumos megoldás született: a vadászatra jogosult egy felhagyott, bozótos telek kitakarításával, elterelő etetés kialakításával és a területen végzett intenzív, mintegy 50 vaddisznó elejtésével járó vadászattal jelentősen csökkentette a vadnyomást. Ez, kiegészülve a gazdálkodó által telepített villanypásztorral, hatékony megoldást eredményezett a 2025-ös gazdasági évre. Az eset kiválóan példázza, hogy a kezdetben merev álláspontok tudatos munkával feloldhatók, és a proaktív, közös cselekvés mindkét fél számára eredményre vezethet.

6. ábra: Belterületi vadkár (vadkárkezelési eljárás előtt) (Forrás: Saját fotó, 2024)

10. Esettanulmány: Példák az ágazatok közötti sikeres együttműködésre

Az év első kaszálási időszakában a magas fűben megbúvó őzgidák, nem vadászható fajok és védett fajok védelme klasszikus konfliktuspont lehetne, ehelyett a problémacsoportot a modern technológia és az összefogás a sikeres együttműködés szimbólumává tette 2023-2025 között. A hőkamerával felszerelt drónok segítségével a kaszálás megkezdése előtt hatékonyan felderíthetők és kimenthetők a fészkek és az állatok. Ez a tevékenység a vadászatra jogosultak, a gazdálkodók és gyakran civil önkéntesek példaértékű kooperációjában valósul meg. A gidamentés során gazdálkodó jelzi a kaszálás várható időpontját, a vadászok, tájegységi fővadászok vagy önkéntes drónpilóták pedig a kora reggeli órákban átvizsgálják a területet. A program sikere számokban is mérhető, a tájékoztatási kampány és a gidamentési programnak köszönhetően 2025-ben 278 őzgidá és 26 fészkalj garantáltan megmenekült a kaszálások elől. Az eredmény természetvédelmi szempontból kiemelkedő, azonban a gazdálkodóknak is érdeke. A NAK ezen együttműködés fontosságát felismerve aktívan támogatja a gidamentést.

Az alternatív megoldásokhoz hozzáfűzve a NAK számos esetben propagálja a Zöld Támogató Egységével az Európai Unió Közös Agrárpolitikájának pályázati rendszerében rejlő, vadkárterheket csökkentő, élőhelyek fejlesztését és helyreállítását célzó pályázati lehetőségeket.

5. Megvitatás és következtetések

A górcső alá vett, több mint 80 dokumentált ügy és számtalan telefonon adott tájékoztatás arra enged következtetni, hogy a magyarországi vadkárkonfliktus egy összetett, rendszerszintű probléma, amelynek gyökerei túlmutatnak az egyedi gazdálkodói és vadászatra jogosultak közötti vitákon. A vadgazdálkodást, ezáltal a vadkárhelyzetet is egyszerre alakítják ökológiai – különös tekintettel a klímaváltozás egyre szélsőségesebb hatásai (Varga, 2022) – jogi, gazdasági és társadalmi tényezők. Az ágazatokat érő negatív hatások feszültségeket generálnak, ezek a hatások egy mély bizalmi válsággal és hatalmi egyensúlytalansággal terhelt viszonyrendszert hoztak létre a felek között.

5.1. A kutatási hipotézisek értékelése

- **H1 (A gazdálkodói bizalmatlanság mint fő akadály) –megerősítve:** Az Agroinform.hu felmérésének adatai arra utalnak hogy a gazdálkodók több mint fele a kárrendezési eljárások bonyolultsága, költségessége és a korábbi negatív tapasztalatok miatt inkább elviseli a kárt, mintsem jogi útra terelje az ügyet. A jogérvényesítéssel szembeni szkepticizmus tehát nem csupán feltételezés, hanem igazolt, meghatározó attitűd a gazdálkodói oldalon. Ez a jelenség összhangban van azokkal a nemzetközi tapasztalatokkal, amelyek szerint a gazdálkodók gyakran a konfliktus elkerülését választják a bizonytalan kimenetelű jogi eljárások helyett (Glikman és társai, 2017). Ezen a ponton is megjegyzendő, hogy bár a felmérés nem volt reprezentatív, és módszertana nem ismert, de tekintettel a médium széleskörű társadalmi elérésére és olvasottságára mindenképp figyelembe veendő, mint aktuális referenciapont. A NAK tervezi, hogy 2026 tavaszán megismétli a 2015-ös NAK-SZIE kérdőíves felmérést ellenőrizhető módszertannal, kontrollvizsgálatokkal, bevonva a falugazdász-hálózatot és a vármegyei főfalugazdászokat.
- **H2 (A vadászatra jogosulti attitűd mérsékelt elmozdulása) – részben megerősítve:** Az eredmények egy kettős magatartást tártak fel. Egyrészt, a növekvő gazdasági nyomás és a vadászati érdekképviseltek nyilvános kommunikációja a kompromisszumkészség növekedését mutatja, amit a sikeres peren kívüli megegyezések is példáznak. A strukturális előnyökhöz (pl. kerítésengedélyezési vétőjog) való ragaszkodás, gyakorlati kompromisszumkészség és vadkár iránti felelősségvállalás gyakori hiánya azt jelzi, hogy

a vadászati oldal a felelősség minimalizálására és a hatalmi pozíciók megőrzésére törekszik. Az elmozdulás tehát valós, de korlátozott és stratégiai jellegű, nem pedig a partnerségen alapuló teljes szemléletváltás eredménye.

- **H3 (A NAK proaktív stratégiájának pozitív hatása) – megerősítve:** A NAK 2024-ben bevezetett szolgáltatásai – a széleskörű tájékoztatás (pl. Vadkárkalauz kiadvány), a falugazdász-hálózat képzése, előzetes vadkárfelemérések, a mediációs kísérlet és az aktív szaktanácsadás – közvetlenül azokat az információs aszimmetriákat és kommunikációs hiányosságokat célozzák, amelyeket a korábbi kutatások a konfliktusok fő forrásaként azonosítottak. A pozitív visszajelzések és a sikeresen menedzselte esetek, bár számuk egyelőre alacsony, azt mutatják, hogy az intézményi beavatkozás képes javítani a gazdálkodók felkészültségét és új utakat nyitni a vitarendezésben.
- **+1 kihagyhatatlan felvetés:** A jövő egyik lehetséges technológiai iránya a **drónok alkalmazása** a vadkárfelemérésben. Bár a dróntechnológia (UAV) alkalmas lehet a kártétel területének gyors és objektív felmérésére (Friesenhahn és társai, 2023), a magyar joggyakorlatban jelenleg technológiai korlátokba ütközik. A hatályos vadkárfelemelési útmutatók alapján a károsító vadfaj beazonosítása kötelező, amire a drónfelvételek csak korlátozottan vagy egyáltalán nem alkalmasak (pl. szarvas, borz, szarvasmarha kártételének elkülönítése). Amíg a jogszabályi és ágazati, szakmai környezet nem adaptálódik az új technológiákhoz, a drónok szerepe elsősorban a kár kiterjedésének dokumentálására korlátozódhat.

5.2. A NAK proaktív stratégiájának értékelése

A NAK stratégiája a 2015-ös felmérésen levont következtetésekből építkezett: a tudásmegosztás és a párbeszéd elősegítése kulcsfontosságú a konfliktusok enyhítésében. A háromszintű tanácsadási rendszer hatékonyan kezeli a különböző komplexitású ügyeket, míg az edukációs anyagok, formanyomtatványok, iratminták csökkentik a gazdálkodók kiszolgáltatottságát. A stratégia leginkább a „pre-konfliktus” (megelőzés, felkészítés) és a „de-eszkalációs” (korai fázisú vitarendezés, mediáció) szakaszokban eredményes. A vizsgált esetekből levonható az a következtetés, hogy amint a felek álláspontja megmerevedik és a formális jegyzői eljárás megkezdődik, a megegyezés esélye drasztikusan csökken. A NAK beavatkozásának sikerét azonban alapvetően behatárolják a rendszerszintű problémák: egy intézményi stratégia önmagában nem képes feloldani a jogszabályi ellentmondásokat vagy a mélyen gyökerező bizalmatlanságot.

5.3. A vadkárkezelést nehezítő rendszerszintű problémák összegzése

A kutatás végső következtetése, hogy a vadkárkérdés Magyarországon nem csupán egyedi viták sorozata, hanem egy rendszerszintű válság, amely négy fő pilléren nyugszik:

1. **Az emberi földhasználatból adódó ember-vadvilág konfliktusok:** Európában, így Magyarországon is minimálisnak tekinthető az olyan földterület, amelyet valamilyen módon nem hasznosítunk emberi célokra. Ezáltal azok az állatfajok, amelyek képesek alkalmazkodni az ember által sokszor erősen befolyásolt környezethez, gyakran az ember által termelt javakat használják. Ezzel sok esetben elérik azt a hatásszintet, amit a tulajdonosok kárként definiálnak.
2. **Növekvő nagyvadállomány:** A nagyvadállomány évtizedek óta tartó növekedése – melynek egy fontos, ember (vadgazdálkodók) által befolyásolható komponense az alulhasznosítás – lokálisan a gazdálkodók (földhasználók) által már nem tolerálható mértékű, fenntarthatatlan károkat okoz.
3. **Jogi-szabályozási paradoxon:** A Vtv. és a Ptk. ellentmondásos felelősségi rendszere jogbizonytalanságot teremt, és ahelyett, hogy egyértelmű kereteket adna, bizonyos esetekben inkább táplálja a vitákat. A jogértelmezési hézagok (pl. gyepek) a bírósági gyakorlatot is következtetlenné teszik. A vadászható állatok által okozott károk rendszerének szabályozása koncepcionális felülvizsgálatot kíván.
4. **Társadalmi-gazdasági bizalmi válság:** A gazdálkodók és a vadászatra jogosultak között mély a bizalmatlanság, viszonyukat a hatalmi egyensúlytalanság és az eltérő gazdasági érdekek mentén szerveződő konfrontáció jellemzi, nem pedig a partnerség. Ezen a ponton azonban szükséges leszögezni vadkárkezelési szakértői szerepkörömből adódó egyéni torzítást. Bizonyára számos esetben sikerül egyezsége jutni vadkár ügyekben, de a felek abban az esetben fordulnak a NAK-hoz, amennyiben már egymás között nem tudnak megegyezni.

6. Javaslatok

6.1. Szakpolitikai javaslatok a jogi környezet egyértelműsítésére

A jelenlegi jogi keretrendszer ellentmondásosságának feloldása elengedhetetlen a jogbiztonság megteremtéséhez.

- **A vadkár definíciójának megújítása:** A Vtv. vadkár definíciója a gyakorlatban meghaladottá vált és számos esetet nem fed le a növénykultúra, a kár formája, vagy a kárt okozó vadfaj tekintetében. Ennek megoldási lehetősége lehetne a definíció kiterjesztése az utóbbi években megjelent új kárformákra és növényfajtákra is kiterjedjen taxatív felsorolással (például a törvény tételesen nevesítse a gyep művelési ágú területeket a védett mezőgazdasági kultúrák között). Másik megoldás lehetne a vadkár definíció revidiálása és annak jogalkotói elismerése, hogy a jogalkotás statikussága nem tudja megfelelő dinamikával követni az újonnan kialakuló kárformákat, ezt a konfliktust feloldhatná a „különösen” szó alkalmazása a vadkár definíciójában, megteremtve a lehetőséget a jogalkalmazás számára a gyakorlatban felmerülő esetekhez történő rugalmasabb alkalmazkodáshoz. Ezen megoldási lehetőségek megszüntethetnék a jelenlegi jogértelmezési bizonytalanságot, egységesítenék a bírósági gyakorlatot, és felszámolnák például a Vtv. és a Ptk. közötti, a gyepgazdálkodókat hátrányosan érintő szabályozási paradoxont.
- **A belterületi vadkárrok felelősségi viszonyainak tisztázása** megújulást kíván, egyértelmű szabályozás szükséges az urbanizálódó térségekben, az urbanizálódó vadállomány által okozott károk esetén.
- **A tartós telepítésű kerítések engedélyezési eljárásának reformja:** Mind a saját kutatásom, mind pedig a NAK hivatalos állásfoglalása több problémát is azonosított a tartós telepítésű kerítésekkel kapcsolatos, 2024-ben hatályba lépett szabályozásban. Legsúlyosabb módosítandó részként álláspontom szerint vadászatra jogosultak vétőjogának megszüntetése érdekében javasolt a Vtv. módosítása. Tekintettel arra, hogy a kerítések létesítésének/fennmaradásának szüksége szakkérdés, végső soron megoldás lehetne, ha ezt a vadászati hatóság, mint szakhatóság dönthetné el, figyelembe véve a felek nyilatkozatait. Erre tekintettel javasolt a végső döntést a tartós telepítésű kerítés engedélyezéséről a vadászati hatóság hatáskörébe kell utalni. Az eljárás során a hatóság objektív szempontok – mint például a területen dokumentált vadkár mértéke, a gazdálkodó által tett egyéb megelőzési intézkedések és a kerítés tájökológiai hatásai – alapján mérlegelhetne. Az ehhez szükséges objektív adatok a vadászati hatóságnál állnak rendelkezésre. A vadászatra jogosult véleménye fontos, de nem lehet kizárólagos

szempontja a döntésnek, különös tekintettel arra, hogy döntését nem szükséges indokolnia.

6.2. Intézményi javaslatok az együttműködés javítására

A jogi keretek módosítása mellett az intézményi gyakorlat fejlesztése is kulcsfontosságú a felek közötti bizalom helyreállításában.

- **A mediációs szolgáltatás országos kiterjesztése:** A NAK által indított kísérleti mediációs program pozitív tapasztalatai alapján javasolt a szolgáltatás országos szintű kiterjesztése. A mediáció a vitarendezés költséghatékony és gyors formája, amely segíthet megelőzni a konfliktusok súlyosbodását és a költséges bírósági eljárásokat. A vadkár vitarendezésben már létezik egy több helyen jól működő bevált gyakorlat, melyet a tájegységi fővadászok folytatnak. A jogalkotói előírásoknak megfelelően a tájegységi fővadászok már mintegy nyolc éve aktívan részt vesznek a felek közötti mediációs jellegű segítségben a vadkár megelőzés területén. A visszajelzések igazolták ennek a gyakorlatnak a hasznosságát, ismereteim szerint több tájegységi fővadász is sikerrel jár el mediátori szerepkörben, illetve tartanak rendszeresen tájékoztató előadásokat.

Nem biztos, hogy a mediáció kereteit kizárólag a NAK-nak kellene biztosítania, aktív részesei lehetnének például a tájegységi fővadászok vagy akár az ágazati és igazságügyi szakértők is. A felek közötti kooperációt és az intézményrendszerbe vetett bizalmat növelhetné, ha ennek felülete akár egy szakmaközi szervezet lenne, melyben mind a vadászatra jogosultak mind pedig az erdő- és mezőgazdasági ágazat érdekképviselői szerveinek képviselői delegálnának, mint egy kvázi választottbírói rendszerbe képviselőket.

- **A kooperációs protokollok formalizálása:** Az elmúlt két évben mind a vadászati érdekképviselői szervezetek, mind pedig a NAK különböző – nem kötelező érvényű –, de az együttműködést támogató ajánlásokat, formanyomtatványokat, iratmintákat hoztak létre. A vadászati érdekképviselők által is javasolt proaktív együttműködési gyakorlatok formalizálása érdekében javasolt egy kötelező érvényű, a gazdasági évhez igazodó egyeztetési és megállapodási protokoll bevezetése. Ez a dokumentum akár az OMVV által kidolgozott ellenőrzőlistán is alapulhatna, rögzítené a felek kármegelőzési vállalásait, a kommunikáció módját és a védekezési költségek megosztásának elveit.

7. Jogi nyilatkozat

Jelen dolgozat célja a hazai vadkárkezelési és vadkárrendezési attitűd gyakorlatának bemutatása, a vizsgálat fő forrásanyagát a NAK-hoz beérkezett megkeresések és az Agrárkamara vadkárhelyzet normalizálódását célzó tevékenysége adja. A dolgozatban megfogalmazott álláspontok nem tükrözik a NAK hivatalos szakmai álláspontját. A jogértelmezés a mindenkori jogalkalmazó feladata és felelőssége. A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény alapján a NAK – beleértve alkalmazottait is – állásfoglalás kibocsátására nem jogosult, ezért a jelen dolgozatban foglaltakra természetes és jogi személyek jogvitájukban nem hivatkozhatnak, azaz nem használhatóak fel peres és közigazgatási eljárás során állásfoglalásként, sem jogértelmezésként, sem pedig szakvéleményként.

A dolgozatban szereplő ügyek magánszemélyek szenzitív adatait tartalmazzák, ezért adatvédelmi okból nem hozhatóak nyilvánosságra, a dolgozatban beazonosításra nem alkalmas módon kerültek feltüntetésre, tekintettel erre a MATE Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 6.13. számú függelékének 7. számú mellékletében található titoktartási kérelem formanyomtatvány kitöltésére nem volt szükség. A NAK nyilvántartási, belső kommunikációs és stratégiai felkészítő anyagai nem nyilvánosak, üzleti titoknak minősülnek, ezért jelen dolgozatban tartalmuk nem került publikálásra.

8. Összefoglalás

A „Vadkárkezelési, vadkárrendezési attitűd vizsgálata Magyarországon” című szakdolgozat a nagyvadállomány növekedése és a hazai vadkárrendezési jogi keretek ellentmondásai által generált, egyre fokozódó humán-vad konfliktusrendszert vizsgálta. A kutatás elsősorban a gazdálkodói és a vadászatra jogosulti oldal attitűdjeit elemezte, valamint a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (NAK) 2024-ben bevezetett proaktív szolgáltatási portfóliójának hatását értékelte.

A dolgozat alapját a NAK-nál szerzett szakértői tapasztalataim, valamint a Kamarához 2024–2025-ben beérkezett, több mint 80 anonimizált vadkárügy és belső szakmai anyagok elemzése adta. Összegzésként megállapítható, hogy **gazdálkodói oldalon a jogérvényesítéssel**

szembeni bizalmatlanság továbbra is fennáll, de az intézményi kommunikáció a kimutathatóan növelte a gazdálkodók felkészültségét és informáltságát, új csatornákat nyitva a konfliktusok peren kívüli rendezésére. A vadászatra jogosultak attitűdje részlegesen mozdult el a megegyezés irányába és az együttműködés. A növekvő gazdasági nyomás hatására nő a kompromisszumkészség, de a strukturális előnyök feladásával szemben jelentős az ellenállás, ami azt mutatja, hogy a felelősség minimalizálása továbbra is megfigyelhető egyes esetekben.

A vizsgálat során levonható volt az a következtetés is, hogy a vadkár definíciója megújítást kíván a jogalkotó részéről, mivel a rendelkezésre álló ágazati jogszabályok nem minden helyzetre kínálnak megoldást.

9. Irodalomjegyzék

9.1. Idézett könyvek, tudományos cikkek, előadások

- Barta, J. (szerk.) (2022): *A vadkár, a vadászható állat által okozott kár és a vadgazdálkodás összefüggései nemzetközi kitekintéssel*. Budapest: Patrocinium Kiadó.
- Bleier, N., Szemethy, L., Galló, J., Lehoczki, R., & Csányi, S. (2012). *An overview of damages caused by big game to agriculture*. *Applied Ecology and Environmental Research*, 10(2), 191–204. Letöltés dátuma: 2025. 10. 27. Forrás: https://www.researchgate.net/publication/234155601_An_overview_of_damages_caused_by_big_game_to_agriculture
- Barta, J. (n.a.): *Vadászatra jogosult felelőssége a vadászható állat által okozott kárért*. Előadás. Letöltés dátuma: 2025. 10. 27. Forrás: http://www.borsodivadasz.hu/attachments/Barta_Judit_Vadaszható_allat_altal_ozokott_kar_eloadas.pdf
- Csányi, S. (2024): A hazai nagyvadállomány helyzete. Előadás a FEHOVA Vadgazdálkodási Konferencián. 2024. 02. 08.
- Csányi S., Márton M., Bóti Sz. és Schally G. (2025): *Vadgazdálkodási Adattár - 2024/2025. vadászati év* kiadvány. Gödöllő: MATE VTI, Országos Vadgazdálkodási Adattár. Letöltés dátuma: 2025. 10. 27. Forrás: http://www.ova.info.hu/vg_stat/VA-2024-2025.pdf
- Glikman, J. A., Frank, B., Riley, S. J. (2017): Meta-Analysis of Attitudes toward Damage-Causing Mammalian Wildlife. *PLoS ONE*, 12(11).
- Hill, C. M. (2002): Farmers' Perspectives of Conflict at the Wildlife–Agriculture Boundary: Some Lessons Learned from African Subsistence Farmers. In: *Human-wildlife conflict: an*

biztató eredmények a hőkamerás drónok használata nyomán. Letöltés dátuma: 2025. 10. 27.
Forrás: <https://www.nak.hu/tajekoztatasi-szolgalttas/mezogazdasagi-termeles/109057-kozel-haromszaz-ozgida-menekult-meg-biztato-eredmenyek-a-hokameras-dronok-hasznalata-nyoman>

- Országos Magyar Vadászati Védőegylet (OMVV) (2024): *A vadgazdálkodók fontosabb, vadkár kapcsolódó dokumentációs feladatai*. Letöltés dátuma: 2025. 10. 27. Forrás: https://vadaszativedegylet.hu/app/omvv/web/uploads/files/Jogsegely/Tablázat_vadkarhoz.docx.
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (NAK) (2024): *Vadkárkezelési szolgáltatások a NAK részéről*. Letöltés dátuma: 2025. 10. 27. Forrás: <https://nak.hu/kamara/kamarai-hirek/orszagos-hirek/107613-vadkarkezesi-szolgalttasok-a-nak-reszerol>.

9.3. Alkalmazott jogszabályok és bírósági gyakorlat

- 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről
- 1996. évi LV. törvény a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról (Vtv.)
- 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról (Erdőtörvény)
- 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről (Ptk.)
- 13/2001. (V. 9.) KöM rendelet a védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségekben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről
- 79/2004. (V. 4.) FVM rendelet a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtásának szabályairól
- EBH2013. P.11. (Bírósági ítélet)
- Kúria Gfv.VII.30.222/2016/8. (Eseti döntés)

10. Ábrajegyzék:

Sorszám	Cím	Oldalszám
1. ábra	A „Vadkárkalauz” című kiadvány borítóképe	14
2. ábra	Vadkárkezelést segítő NAK tájékoztató tábla	17
3. ábra	Tájékoztatást elősegítő NAK rollup	18

Sorszám	Cím	Oldalszám
4. ábra	Gyümölcsös hántáskár	20
5. ábra	Vetési varjú által okozott kár	22
6. ábra	Belterületi vadkár (vadkárkezelési eljárás előtt)	28

11. Köszönetnyilvánítás

Ezúton szeretném köszönetemet kifejezni mindazoknak, akik hozzájárultak szakdolgozatom elkészüléséhez. Külön köszönettel tartozom a **Nemzeti Agrárgazdasági Kamarának**, amiért lehetővé tette, hogy a szervezetnél végzett szakmai munkám során szerzett tapasztalatokat és adatokat felhasználva dolgozhassak ezen a fontos és aktuális témán.

Hálás köszönettel tartozom külső konzulensemnek, **Dr. Bleier Norbertnek**. Személye, szakmai munkássága és kisugárzása elsődleges motiváció volt számomra, már aktív egyetemi éveim során is. Megtiszteltetésnek érzem, hogy együtt dolgozhatok vele.

Köszönöm a társágzatok, vadászatra jogosultak képviselőinek, mező- és erdőgazdálkodóknak, hatósági szakembereknek, akikkel **a napi munka során folytatott párbeszéd és együttműködés egyre inkább a kölcsönös megértés és a közös megoldáskeresés irányába mutat.**

Végül, de nem utolsósorban, **a legnagyobb köszönet illeti a falugazdász kollégákat**, akik szerte az országban, a „végeken”, a gazdálkodókkal közvetlen kapcsolatban állva, nap mint nap áldozatos munkát végeznek. Az ő helytállásuk, empátiájuk és szakmai elkötelezettségük nélkülözhetetlen a szerteágazó teendők mellett a vadkárhelyzet javítása és a konfliktusok békés rendezése érdekében tett erőfeszítésekben.

12. Nyilatkozatok

12.1. Konzulensi nyilatkozat

MATE Szervezeti és Működési Szabályzat

III. Hallgatói Követelményrendszer

III.1. Tanulmányi és Vizsgaszabályzat

6.13. sz. függeléke: A MATE egységes szakdolgozat /
diplomadolgozat / záródolgozat / portfólió készítési útmutatója

4.1. sz. melléklete: Konzulensi nyilatkozat

NYILATKOZAT

Dr. Skobrák György (hallgató Neptun azonosítója: XCD63C) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő védelemre javaslom / nem javaslom.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem.

Kelt: 2025. év november hó 10. nap

belső konzulens

12.2. Nyilatkozat a szakdolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

MATE Szervezeti és Működési Szabályzat

III. Hallgatói Követelményrendszer

III.1. Tanulmányi és Vizsgaszabályzat

6.13. sz. függeléke: A MATE egységes szakdolgozat /diplomadolgozat / záródolgozat / portfólió készítési útmutatója

4.2. sz. melléklete: Nyilatkozat a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről (módosítva: 2025. október 16.)

NYILATKOZAT

a szakdolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: dr. Skobrák György

A Hallgató Neptun kódja: XCD63C

A dolgozat címe: Vadkárkezelési, vadkárrendezési attitúd vizsgálata Magyarországon

A megjelenés éve: 2025

A konzulens intézetének neve: MATE Vadgazdálkodási és Természetvédelmi Intézet

A konzulens tanszékének a neve: Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem. Továbbá kijelentem, hogy a dolgozat elkészítése során alkalmazott mesterséges intelligencia-eszközök (pl. szöveggenerálás, nyelvi javítás, fordítás, adatelemzés) használata nem helyettesítette a saját kutatási és alkotói munkámat, azok alkalmazását a források között vagy a módszertani részben feltüntettem, és a szakmai-etikai elvárásoknak megfelelően jártam el.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdonkezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően

- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelté után

nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitori rendszerében.

Kelt: 2025. év november hó 10. nap

Hallgató aláírása

12. 3. Hallgatók, doktoranduszok nyilatkozata mesterséges intelligencia (MI) alkalmazásáról

1. Általános adatok

Hallgató neve:	Dr. Skobrák György
Neptun-kódja:	XCD63C
Képzési szint (a megfelelőt jelölje X-szel):	X BSc/BA
Tantárgy neve/kódja*:	vadgazda mérnök
A munka címe:	Vadkárkezelési, vadkárrendezési attitűd vizsgálata Magyarországon

2. Nyilatkozat az MI használatáról

Alulírott, etikai felelősségem teljes tudatában az alábbi nyilatkozatot teszem:

A) Nem alkalmaztam mesterséges intelligencia rendszert vagy szolgáltatást.

(Amennyiben ezt jelölte, a további táblázatok kitöltése nem szükséges.)

B) Alkalmaztam mesterséges intelligencia rendszert vagy szolgáltatást.

(Kérjük, töltsse ki a vonatkozó táblázatokat!)

3. A mesterséges intelligencia használatának részletezése

I. TÁBLÁZAT: Asszisztensi vagy kisebb mértékű felhasználás (pl. fordítás, nyelvi korrektúra, ötletelés stb.)

(Ezen felhasználások esetében a konkrét promptok és válaszok csatolása nem szükséges.)

A felhasználás célja	Alkalmazott MI-eszköz neve és verziója	Érintett rész (ha nem a szöveg egészére vonatkozik)
Nyelvi finomítás, adatfeldolgozás, szövegkorrekció	Google Gemini 2.5 Pro	

II. TÁBLÁZAT: Jelentős tartalmi hozzájárulás (pl. egy teljes ábra vagy egy hosszabb szövegrész generálása)

(Ezekben az esetekben a felhasznált kulcsfontosságú promptok és az MI által adott nyers válaszok dokumentálása és a munka mellékletében való csatolása szükséges.)

A felhasználás célja	Alkalmazott MI-eszköz neve, verziója, elérhetősége	Az érintett fejezet / ábra / táblázat pontos sorszáma	A prompt-naplót tartalmazó melléklet bejegyzésének sorszáma

3/A. Oktató által előírt kiegészítő szabályok (ha vannak)

Amennyiben az adott tantárgy oktatója vagy témavezetője az MI-eszközök használatára vonatkozóan külön szabályokat vagy elvárásokat határozott meg, kérjük, az alábbi mezőben foglalja össze ezeket:

Pl. az MI használatának tilalma bizonyos feladattípusokra; csak konkrét eszköz használata engedélyezett; eltérő hivatkozási elvárások; dokumentációs forma stb.

Oktató vagy témavezető által előírt szabályok:

A témavezető nem írt elő kiegészítő szabályokat.

4. Minden hallgatóra vonatkozó nyilatkozat:

Kijelentem, hogy az MI által esetlegesen generált tartalmakat minden esetben kritikailag felülvizsgáltam, szerkesztettem és a munkába illesztettem. A leadott munka minden eleméért, annak eredetiségéért és tudományos helytállóságáért teljes körű felelősséget vállalok. Tudomásul veszem, hogy a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem a benyújtott munkát mesterséges intelligencia detektorral ellenőrizheti, és eljárást kezdeményezhet, amennyiben a nyilatkozatom valótlan vagy hiányos.

Kelt: Gödöllő, 2025. november hó 10. nap

.....
Hallgató aláírása

.....
Konzulens/Témavezető aláírása